

Онисько Я.
магістр зі спеціальності «Початкова освіта»,
Мукачівський державний університет,
Ліба О.М.
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
теорії та методики початкової освіти,
Мукачівський державний університет

ІНФОРМАЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ПРОФЕСІЙНО-ОСОБИСТІСНА ЯКІСТЬ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

У статті обґрунтовано, що компетентність педагога зумовлена особливостями, багатством, різноманіттям, інтегрованістю професійного досвіду і детермінована активністю самого суб'єкта та організаційною культурою.

Ключові слова: інформаційна компетентність, початкові школа, педагог.

В умовах інформатизації освіти підвищуються вимоги до рівня сформованості інформаційних компетентностей педагогів. Особливо гостро ця проблема стоїть для категорії вчителів початкової школи як фахівців, здатних закладати основи успішності своїх вихованців на наступних рівнях здобуття освіти. Сучасний учитель початкових класів повинен мати не лише базові знання та навички роботи з комп'ютером, а й бути мобільним в освоєнні й впровадженні новітніх інформаційних технологій, вміти оперувати комп'ютерними засобами, створювати дидактичні та методичні матеріали, ефективно використовувати ІКТ у навчальному процесі початкової школи. Отже, важливим завданням вищої педагогічної освіти є підготовка висококваліфікованих фахівців, конкурентоспроможних на ринку праці, які будуть мати сформовані інформаційні компетентності та якісно здійснювати професійну діяльність. Аналіз нормативно-правових документів, узагальнення результатів наукових досліджень та змісту підготовки майбутніх учителів початкових класів у ВНЗ переконливо доводять актуальність проблеми формування інформаційних компетентностей учителів початкової школи.

Особливості професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів в умовах інформатизації освіти стали предметом досліджень В.В. Денисенко, А.М. Коломієць, В.В. Коткової, Г.П. Лаврентьевої, Н.В.

Олефіренко, Л.Є. Петухової, О.В. Співаковського, В.П. Татаурова, Н.А. Хміль та ін.

В умовах інформатизації освіти змінюються цільові засади професійної підготовки фахівців, уявлення про природу знання, місце і роль викладача. Розглядаючи дане питання необхідно визначити, що терміном «компетентність» визначають рівень поінформованості фахівця у своїй професійній діяльності. У структуру компетентності входять такі основні елементи, як знання, досвід, професійна культура та особистісні якості фахівця.

Європейські країни сьогодні розпочали ґрунтовну дискусію навколо того, як озброїти людину необхідними вміннями та знаннями для забезпечення її гармонійної взаємодії з технологічним суспільством, що швидко розвивається. Саме тому важливим є усвідомлення поняття компетентності в педагогічній науці й практиці, суспільстві, що базується на знаннях. Потрібно визначити, які саме компетентності необхідно формувати і як, що має бути результатом навчання.

Науковці виділяють такі групи компетентностей:

1. Соціальна компетентність - здатність брати відповідальність, співробітництво, ініціатива, активна участь, динамічні знання. Це поняття включає також відкритість до світу та відповідальність за навколишнє середовище, вміння працювати в команді (що включає традиційне поняття робочої етики), приймати діяльність демократичних інститутів суспільства.

2. Комунікативна - вміння спілкуватися усно та писемно, рідною та іноземними мовами.

3. Полікультурна - не тільки оволодіння досягненнями культури, а розуміння та повага до людей інших національностей, релігій, культур, мов, рас, політичних уподобань та соціального становища.

4. Інформаційна - вміння добувати, осмислювати, опрацьовувати та використовувати інформацію з різних джерел.

5. Саморозвитку та самоосвіти - мати потребу й готовність постійно навчатися впродовж усього життя.

6. Продуктивної творчої діяльності [2].

Формування інформаційної компетентності (ІК) вчителя початкових класів розглядається, сьогодні, як невід'ємна складова реформи системи вищої педагогічної освіти в цілому. Основна мета якої передбачає підготовку освіченого фахівця відповідно до вимог інформаційного суспільства, формування необхідних знань, умінь і навичок та формування компонентів інформаційної культури.

У зв'язку з цим гостро постає проблема підготовки інформаційно компетентних педагогів засобами інформаційно-комунікаційних технологій,

формування яких йде впродовж усього навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах.

Інформаційно-освічений вчитель здатний знайти відповідну інформацію з різних джерел. Така особа має бути також наділена необхідною здатністю якісної та кількісної оцінки і самооцінки інформації з тим, щоб виявити спірні питання закладені в інформації. Інформаційно-освічений вчитель може використати та застосувати інформацію відповідно в багатьох фахових ситуаціях. Такі ситуації, потенційно призводять до прийняття нешаблонних рішень, розв'язку творчих завдань, тобто призводить до розвитку нових знань. Таким чином, відбувається процес навчання на основі приведення в дію інформаційної компетентності.

В епоху інформатизації суспільства, кожен педагог повинен чітко усвідомити, що комп'ютер та периферійне обладнання є основними інструментами в його професійній діяльності, які здатні полегшити розв'язок цілого ряду професійних завдань. Адже, сьогодні кваліфікований фахівець повинен вміти серед широкого кола програмних засобів відшукати такий програмний засіб, який досить швидко та ефективно допоможе отримати потрібний результат. Тому в процесі навчання викладач повинен формувати у дітей вміння здійснювати правильно постановку задачі, прогнозувати і передбачати її результати; свідомо і творчо вибирати оптимальні способи її розв'язання з урахуванням наслідків; оволодівати новітніми технологіями. Зазначимо, що компетентність є широкоживаним і дослідженим поняттям в зарубіжних країнах, проте однозначності щодо визначення не існує.

Інформаційна компетентність вчителя початкових класів, яка проявляється в умінні творчо мислити і передбачає наявність аналітичних, прогностичних умінь в засвоєнні та застосування інформації в педагогічній діяльності. Крім того, ІК є складовою частиною інформаційної культури вчителя, виконує інтеграційні функції, служить сполучною ланкою загально педагогічних і спеціальних знань і умінь. Слід зазначити, що в сучасному тлумаченні терміну "інформаційна компетентність" найчастіше має на увазі використання комп'ютерних інформаційних технологій, а точніше визначення слід трактувати як "комп'ютерна інформаційна компетентність". Інформаційна компетентність вчителя формується на етапах вивчення комп'ютера, вживання інформаційних технологій як засіб навчання в процесі професійної діяльності і розглядається як одна з граней професійної зрілості.

Учитель початкових класів є ключовою фігурою освіти, адже від його компетентності, професіоналізму, креативності, активності, мобільності, бажання й уміння працювати по-новому залежить, як швидко відбуватимуться зміни в освіті, чи відповідатиме початкова школа сучасним вимогам, чи зможе

підготувати молодшого школяра до подальшого розвитку, навчання й виховання в основній та старшій школі. Сучасний учитель початкових класів повинен володіти прийомами роботи в мережі Інтернет, ефективно використовувати інформаційні ресурси в професійній діяльності, уміти самостійно шукати, збирати й продукувати інформацію, упроваджувати ІКТ у навчальний процес початкової школи та ін., отже мати високий рівень сформованості інформаційних компетентностей.

Учені переконують, що формування інформаційних компетентностей як професійно-особистісної якості педагога – це складний систематичний цілеспрямований процес підготовки майбутніх учителів початкової школи до професійної діяльності в умовах інформаційного суспільства. Інформатизація освіти вимагає нових підходів до розробки методів, засобів та форм професійної підготовки майбутніх фахівців початкової освіти, створення потужної інформаційної інфраструктури з розвиненим інформаційно-комунікаційним педагогічним середовищем. Ядром фахової підготовки майбутніх учителів початкових класів, безумовно, повинен бути її зміст, фундаментальність, однак слід враховувати ті зміни, які відбулися в суспільстві, і зміни, пов'язані з науково-технічним прогресом й інформатизацією.

У процесі формування інформаційних компетентностей майбутніх учителів початкових класів повинні враховуватися особливості специфіки початкової школи, диференційована підготовка вчителів за ознакою спеціалізації, системна і цілеспрямована орієнтація студентів на внутрішнє вмотивоване оволодіння системою знань, умінь, навичок, способів діяльності [1, с. 30-31].

Таким чином, інформаційна компетентність вчителя початкової школи є провідною складовою фахової компетентності педагога, яка включає знання, уміння і навички набуття й трансформації інформації в педагогічній діяльності для якісного виконання професійних функцій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Барановська В.М. Проблема формування інформатичних компетентностей майбутніх учителів початкових класів у педагогічній теорії / В.М. Барановська // Педагогічний дискурс. – 2011. – Вип. 10. – С. 29-32.
2. Редун О.В. Роль самостійної роботи студентів у підвищенні мотивації вивчення іноземної мови / О.В. Редун. – Режим доступу: http://archive.nbuiv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Menedzhment/2010_13/redun.htm.

The article substantiates that the competence of the teacher is determined by the features, wealth, diversity, integration of professional experience and determined by the activity of the subject and organizational culture.

Key words: information competence, elementary school, teacher

УДК 378:373.3.091.12.011.3–051]:004(410) (043.5)

Паллаг Г.О.
студентка I курсу, спеціальності СО (МЛ (А)) м,
Мукачівський державний університет
Гаранко В.І.
кандидат педагогічних наук, доцент,
Мукачівський державний університет

ОГЛЯД ОЦІНЮВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 014 «СЕРЕДНЯ ОСВІТА (МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА (АНГЛІЙСЬКА))» ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА

Традиційно стратегії практичного оцінювання, розроблені для студентів або фахівців, значною мірою зосереджені на суворому аналізі знань і навичок, що базуються на папері, в межах компетенцій фахівців спеціальності 014 «Середня освіта (Мова та література (англійська))». На сьогодні, існує багато перешкод на шляху впровадження системи оцінки компетентностей фахівців спеціальності 014 Середня освіта (Мова та література(англійська)). При введенні нових або більш формалізованих і структурованих підходів до оцінювання компетентностей, є ряд потенційних перепон, які треба опрацювати розробникам програм підготовки фахівців.

Ключові слова: компетентності; фахівці спеціальності 014 Середня освіта (Мова та література(англійська)); атестація здобувачів вищої освіти; оцінювання.

Актуальність дослідження. Відображений нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання до формування компетентностей студента в процесі здобуття освіти у вищих навчальних закладах, проте вимоги до їх формування відображені лише частково, зокрема: у Національній державній програмі «Освіта (Україна XXI століття)» (1993), «Національна доктрина розвитку освіти України у XXI

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>